

Ilona Kauramaa

SYTYTÄ KÄÄNNÖS PALAAN SE ON VOIMAA

Mies ulos sinusta -video käännösparodiana ja
meemikielisenä käännöksenä

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kirjallisuustieteen kandidaatintutkielma

Marraskuu 2019

TIIVISTELMÄ

Ilona Kauramaa: Sytytä käännös palaan se on voimaa : Mies ulos sinusta -video käännösparodia ja meemikielisenä käännöksenä
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kirjallisuustiede
Marraskuu 2019

Tutkielmani käsittelee Mulanin ”I’ll Make a Man Out of You” -kappaleesta tehtyä pilaversiota ”Mies ulos sinusta” mahdollisena käännösparodia ja meemikielisenä käännöksenä. Pyrin selvittämään, onko ”Mies ulos sinusta” vain meemikielinen käännös, vaiko laulukääntämistä parodioiva käännösparodia. Analysoin aineistoani erityisesti kahden laululyriikan kääntämisen teorian avulla verraten sitä samalla sekä lähdetekstiinsä eli englanninkieliseen elokuvaversioon, että myös kahteen muuhun viralliseen, elokuvaa varten tehtyyn käännökseen (suomi ja norja). Käyttämäni teoriat ovat Peter Low’n viisiotteluperiaate sekä Kari Ivelandin laulukääntämisen kymmenen vaihetta. Näistä jälkimmäistä sovellan analyysiini kokeellisesti, sillä se on luotu ensisijaisesti kääntäjän avuksi laululyriikan käännösprosessiin, eikä valmiiden käännösten analyysiin. Kommentoin lopuksi myös tämän teorian soveltuvuutta tämän tyyppiseen analyysiin.

Suhteutan aineistoani samalla myös sekä tiettyyn suomalaiseen internetmeemikulttuuriin ja -kieleen että parodialyriikan genreen. Tutkimukseni lopputuloksena totean, että ”Mies ulos sinusta” voi olla tulkitsijan näkökulmasta riippuen yhtä aikaa sekä meemikielinen käännös että käännösparodia, jonka parodisuus saattaa jopa muodostua suurelta osin sen meemikielisydestä. Totean myös kappaleen parodian kohdistuvan analyysini perusteella erityisesti Disney-musikaalien kappaleiden kääntämiseen. Lopuksi ehdotan vielä mahdollisia jatkotutkimuksen suuntia.

Avainsanat: Mies ulos sinusta, käännösparodia, laululyriikan kääntäminen, parodia, internetmeemi, meemikulttuuri, meemikieli, meemisuomi, Mulan, Disney, viisiotteluperiaate, parodialyriikka, parodinen kääntäminen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla 5.11.2019.

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	4
2 MEEMIKIELI JA -KULTTUURI	6
2.1 Internetin meemikulttuurista.....	6
2.2 Meemikielistä maailmalla.....	7
2.3 Sillä välin Suomessa	8
3 PARODIAKÄÄNNÖKSISTÄ JA KÄÄNNÖSPARODIASTA.....	10
3.1 Disney-laulujen parodioita.....	12
3.2 Käännösparodiasta	14
4 LAULUJEN KÄÄNTÄMINEN	15
4.1 Viisiotteluperiaate.....	15
4.2 Laululyriikoiden kääntämisen kymmenen vaihetta	19
LOPPUPÄÄTELMÄT	27
LÄHTEET	30
LIITTEET.....	33

1 Johdanto

YouTube-käyttäjän Nordtrash vuonna 2014 julkaisema video ”MIES ULOS SINUSTA (”Mulan – I’ll Make a Man Out of You retarded finnish edition”)” (jatkossa *Mies ulos sinusta*) on kerännyt vajaassa viidessä vuodessa yli puolitoista miljoonaa katselukertaa ja yli 21 000 tykkäystä. Videossa Disneyn Mulanista tuttu sotilaiden koulutuskohtauksessa esiintyvä laulu on käännetty näennäisen kehnosti suomen kielelle ja esitetty mahtipontisesti, laulun alkuperäistä inspiroivaa tunnelmaa mukailleen. Sanoitusten taustalla videolla liehuu Suomen lippu, jonka edessä seisoo lumituiskussa ilman paitaa Mulan-elokuvassa alkuperäisen kappaleen esittävä armeijan kouluttaja Li Shang, jolle on tähän kömpelösti lisätty kuvanmuokkausohjelmalla liekkipipo, aurinkolasit ja laatikollinen Karjala-olutta. Videon kommentteissa tätä versiota kappaleesta on keuhuttu paremmaksi kuin alkuperäisiä englanninkielistä tai suomenkielistä versiota, sekä jopa ehdotettu vitsillä Suomen uudeksi kansallislauluksi.

Tässä esseessäni perehdyn *Mies ulos sinusta* -videoon ja erityisesti sen lyriikoihin käännöksenä ja mahdollisena käännösparodiana. Käsittelen käännösparodiaa tässä esseessä pääasiassa osana parodialaululyriikan genreä tai yhtenä sen alalajeista. Käännösparodialla tarkoitan siis itse kääntämiseen kohdistuvaa parodiaa, joka nauraa kääntämisen eri osa-alueille ja ilmiöille, esimerkiksi kotouttamiselle tai laulujen kääntämiselle.

Tarkoitukseni on selvittää, missä määrin *Mies ulos sinusta* toisaalta seuraa ja toisaalta parodioi laululyriikan kääntämisen periaatteita; toisin sanoen onko *Mies ulos sinusta* oikeastaan käännösparodia tai edes parodialyriikkaa sinänsä, vai onko se yksinkertaisesti vain käännös – mutta ei välttämättä suomeksi, vaan meemisuomeksi? Vai onko se itsessään jo jonkinlaista parodiaa, ettei kohdekielenä olisikaan varsinaisesti suomi, vaan oikeammin jonkin meemikulttuurin käyttämä versio suomen kielestä?

Aluksi otan käsiteltäväksi meemikulttuureita maailmalla ja Suomessa, sekä sen meemikielen, jolle hypoteesini mukaan aineistoni on tosiasiaa käännetty. Tiedostan, että meemikulttuuri ja sen käyttämät kielimuodot eivät ole yhtenäinen, vaan alati muutoksessa oleva ja hajanainen joukko erilaisia alakulttuureita ja kielimuotoja. Tilan säästämiseksi käytän kuitenkin termejä meemikulttuuri ja meemikieli tässä esseessä tarkoittaen niillä erityisesti tietyn tyyppistä, erityisesti nuorten parissa melko yleistä internetmeemikulttuuria ja sille tyypillisiä kielimuotoja. Meemikulttuurien tutkimukseen liittyvät usein olennaisesti myös niiden tulkinnalliset yhteisöt, joihin aineistoni kohdalla kuuluvat muun muassa suomalainen Ylilauta-sivusto sekä suomalainen inttikulttuuri. Tässä

työssäni keskityn kuitenkin enemmän muihin seikkoihin ja jätän nämä yhteisöt tietoisesti vähemmälle tarkastelulle.

Meemikielen yleensä määrittelen yhdeksi verkkokielenkäytön muodoista, jolla on omat tunnusomaiset piirteensä, joita käsittelen tarkemmin luvussa 2. Käytän tässä esseessäni termejä meemisuomi ja meemikieli jonkin verran samaakin tarkoittaen, tosin sillä erotuksella, että meemisuomi on aina jotakin suomen kieleen pohjautuvaa meemikieltä, kun taas termillä meemikieli voin kontekstista riippuen tarkoittaa myös esimerkiksi jotakin englanninkielistä variaatiota meemikielestä. Suomalaisten meemikielien tutkimus on vasta alkutekijöissään, joten perustan osan tästä osuudesta omiin havaintoihini ja sovellan siihen joitain aihetta sivuavia tutkimuksia ja muita relevantteja lähteitä, verraten sitä jonkin verran myös englanninkielisiin meemikielten ja verkkoslangien tutkimuksiin.

Tämän jälkeen käsittelen parodialyriikkaa ja sen alagenrejä sekä käännösparodiaa. Parodian käsitän tässä työssäni ennen kaikkea kirjallisuuden lajiksi, joka ivailee lähdetekstinsä kustannuksella tavalla tai toisella, ja jonka tunnistaminen vaatii yleisöltä tietynlaista parodian keinojen ja kohteen tuntemusta. Keskityn erityisesti niihin parodialyriikan osa-alueisiin, jotka ovat olennaisia tämän tutkimuksen kannalta, enkä syvenny siihen sen enempää kuin on tarpeen. Näin ollen käytän parodialyriikkaa synonyymisenä sanana myös parodiselle laululyriikalle, ja jätän muun parodisen runouden suosiolla syrjään. Parodialyriikkaan lasken tässä kuuluvaksi parodisten käännösten lisäksi myös kielensisäiset parodiset adaptaatiot tai korvaavat tekstit eri kappaleista. Esimerkkeinä tässä osiossa käytän pääasiassa Disney-elokuvien kappaleista tehtyjä parodioita, sillä myös *Mies ulos sinusta* kuuluu niiden piiriin jo pohjatekstinsäkin perusteella.

Lopulta perehdyn vielä jonkin verran laulukääntämisen perusteisiin ja selvitän samalla, miten *Mies ulos sinusta* yhtäältä seuraa niitä ja toisaalta parodioi niitä. Käytän tässä yhteydessä metodinani kahta laulukääntämisen teoriaa: ensinnäkin Peter Low'n viisiotteluperiaatetta, jonka viiden eri näkökulman kannalta lähden tarkastelemaan *Mies ulos sinusta* -videon sanoituksia käännökseenä. Toisena teoriana sovellan kokeellisesti aineistoni analyysiin myös Kari Ivelandin teoriaa laulukääntämisen kymmenestä vaiheesta, ja kommentoin lopuksi sen soveltuvuutta tämänkaltaiseen analyysiin.

Vertaan *Mies ulos sinusta* -käännöstä myös pitkin matkaa kappaleen alkuperäisiin englannin-, norjan- ja suomenkielisiin versioihin sen verran kuin se on olennaista tämän tutkimuksen kannalta. Suomen- ja englanninkielisten verrokkien lisäksi norjannos on valikoitunut mukaan vertailuun, koska sen avulla tuli ilmi muutamia esimerkiksi kotouttamiseen ja laulettavuuteen liittyviä seikkoja, joita toisiin käännöksiin vertaamalla ei yhtä selkeästi löytynyt. Nämä kaikki neljä eri versiota voi tekstinä löytää tutkielmani Liitteet-osiosta, mihin olen niiden sanat kerännyt joko itse kappaleiden YouTube-

videoista, mikäli video on sanoitukset sisältänyt, tai vaihtoehtoisesti internetistä fanien ylös kirjoittamien sanoitusten pohjalta, ja tarkistanut niiden muodon itse kappaletta kuuntelemalla.

Lopuksi vedän kaiken vielä yhteen ja pyrin vastaamaan tutkimuskysymykseeni tekemieni havaintojen ja analyysin perusteella. Ehdotan samassa yhteydessä myös mahdollisia jatkotutkimuksen suuntia, joihin tässä työssä ei ole ollut mahdollista paneutua sen tarkemmin. Esimerkiksi rajauksen vuoksi sivuutan tässä esseessäni lähes kokonaan kappaleelle ja sen kontekstille keskeiset sukupuolisuuden teemat, ja keskityn tarkastelemaan aineistoani sen sijaan toisista näkökulmista.

2 Meemikieli ja -kulttuuri

Avaan seuraavaksi hieman internetin meemikulttuuria ja meemikieltä yleisesti, ennen kuin perehdyn tarkemmin *Mies ulos sinusta* -videon analysointiin osana tätä kulttuuria ja kielimaailmaa. Kuten johdannossa totesinkin, yhtä yhtenäistä meemikulttuuria tai -kieltä ei välttämättä ole olemassakaan, joten tarkennan seuraavaksi sitä, millaiseen meemikulttuuriin ja -kieleen tässä analyysissäni keskityn.

2.1 Internetin meemikulttuurista

Internetmeemit eli internetissä leviävät, hauskat tai vähemmän hauskat kuvat, tekstipostaukset, videot (Díaz 2013, 96) tai muut vastaavat meemimuodot ovat nykyään olennainen osa erityisesti nuorten internetin käyttäjien kulttuuria ja elämää. Yksi nykyajan internetmeemien selkeimmistä määritelmistä on Patrick Davisonin (2012, 122) käsialaa (käännös omani): "Internetmeemi on kulttuurinpalanen, tyypillisesti vitsi, joka kerää vaikutusvaltaa verkon välityksellä." Vaikka kaikki meemit eivät olekaan vitseiksi tarkoitettuja, huumori on kuitenkin olennainen osa meemikulttuuria. Tiina Leppiniemi (2016, 2) argumentoikin meemin olevan myös yksi tämän aikakauden suosituimpia parodiamuotoja, mikä tekee siitä mielenkiintoisen tutkimuskohteen myös kirjallisuustieteen alalla.

Meemikulttuurien tutkimus on tähän mennessä keskittynyt pääasiassa yksittäisten meemien analysointiin, meemien historian kaiveluun tai meemien mahdolliseen hyödyntämiseen opetuksessa (ks. mm. Börzsei 2013; Castaño Díaz 2013; Knobel & Lankshear 2006; Wessmann 2017), mutta kaiken kaikkiaan meemitutkimus on silti vasta aluillaan, varsinkin Suomessa. Siitä huolimatta meemien ja meemikielen tutkimus olisi nykyaikana olennainen tutkimuskohde eri tieteenaloilla aina kulttuurintutkimuksesta ja kirjallisuustieteestä kielitieteeseen ja mediatutkimukseen, sillä se on yhä

yleistyvä, mutta vielä melko vähän tutkittu viestinnän ja nykykulttuurin muoto, jolla voidaan nykyään myös vaikuttaa yhteiskunnallisella tasolla (Wessmann 2017, 6).

Kirjallisuustieteen näkökulmasta meemikulttuuri on kiintoisa tutkimuskohde muun muassa intertekstuaalisuutensa vuoksi. Kuten Kukka-Maaria Wessmann (2017, 4) kirjoittaa: ”meemit ovat täynnä intertekstuaalisia viittauksia ajankohtaisiin tapahtumiin, populaarikulttuuriin ja toisiin meemeihin. Ymmärtääkseen meemin kaikki vivahteet on tunnettava kaikki nämä tasot.” Tämä pitää paikkansa myös *Mies ulos sinusta* -videossa, kun sen intertekstuaalisuutta rupeaa tarkastelemaan. Siinä on viittauksia ensinnäkin eri meemeihin, kuten vaikkapa Vauhtilasit ja vauhtipipo -meemiin (Vainikka 2016, 69-71), joka kuuluu tyypillisten suomimeemien genreen; sekä alun perin eräästä pelivideosta lähteneeseen lausahdukseen ”Helvetin hyviä makkaroita”¹ joka ulkopuoliselle kuulostaa vain absurdilta lausahdukselta, mutta voi sisältää aivan eri merkityksiä jollekulle lausahduksen alkuperäisen kontekstin paremmin tuntevalle.

Myös populaarikulttuuriin ja ajankohtaisiin aiheisiin on tässä videossa löydettävissä viittauksia: säe ”taidan kuolla tänä yönä” on helposti yhdistettävissä Jenni Vartiaisen kappaleeseen ”En haluu kuolla tänä yönä”, joka ilmestyi vuonna 2010, ja säkeet ”päihittää se HANS” ja ”kun se HANS saapuu” voidaan tulkita myös viittauksina Disneyn *Frozen*-elokuvan (2013) hahmoon nimeltä Hans. Toki tämä Hans on tulkittavissa myös esimerkiksi vain viittaukseksi vaikkapa ruotsalaisiin tai saksalaisiin, jotka voitaisiin tulkita hypoteettisena ja humoristisena hunnien vastineena suomen armeijan näkökulmasta.

Joka tapauksessa, Wessmannin sanoin (2016, 68), ”internetmeemit edellyttävät erityistä medialukutaitoa”. Tämän medialukutaidon lisäämiseksi onkin hyvä tuntee myös internetmeemien kieltä ja kielioppia ainakin pintaraapaisun verran ymmärtääkseen mistä milloinkin on kyse.

2.2 Meemikielistä maailmalla

”Kuten kaikki kielenkäyttö, myös internetmeemien kieli sekä yhdistää että erottaa”, kirjoittaa Kukka-Maaria Wessmann (2017, 4-5), ja jatkaa selittämällä, kuinka meemikieli toisaalta on luomassa vahvaa ryhmäidentiteettiä, mutta samalla myös sulkee siitä osattomat piirin ulkopuolelle (emt.). Näin meemikieli vertautuu myös ironiaan ja parodiaan, jotka myös jakavat yleisönsä niihin, jotka

¹ ”Helvetin hyviä makkaroita” käyttäjältä Jurpo Jarppinen. <https://www.youtube.com/watch?v=D-ViQz38mT8> (haettu 11.9.2019)

ymmärtävät ja niihin, jotka eivät saa siitä mitään irti. Meemikieli ei siis todellakaan ole kaikille selvää tai edes ymmärrettävää. Eikä ihme, sillä osa siitä onkin täysin järjetöntä tai ainakin sen oloista.

Esimerkiksi niin kutsuttu ”shitposting”, eli meemimuoto, jota määrittää käytännössä vain täysi merkityksettömyys (pointlessness) tai absurdius, on hyvin tyypillistä suomalaisellekin meemikulttuurille. Siinä tarkoituksena on, että tarkoitusta ei ole. Niinpä shitposting-kulttuurissa on normaalia esimerkiksi kieltäytyä kokonaan käyttämästä N-kirjainta tai tehdä loputtomasti erilaisia variaatioita yksipyöräisellä polkevasta sammakosta ja pitää sitä hauskana. Shitpostingia onkin verrattu myös dadaismiin, jossa taidetta tehdään jostakin sellaisesta, mitä konventionaalisesti ei laskettaisi taiteeksi laisinkaan. (Greszes 2018.)

Internetin meemikielistä pääosa perustuu englannin kieleen, sillä englantia toimii edelleen muutenkin internetin valtakielinä, onhan internet alun perin perustettukin englanniksi (Crystal 2004, 216-217). Meemikieliä ja kielenkäytön tapoja internetissä on paljon. Yleisesti suurimpaan osaan englantipohjaisista meemikielistä kuuluu kieliopin ja sanojen runnominen tarkoituksella (Halmetoja 2015) eri tavoin. Sanoja ja lauseita kirjoitetaan tahallisesti normaaleja englanninkielen konventioita vastaan² ja myös välimerkkejä käytetään eri tavalla kuin tavallisesti englannissa³. Myös mainitsemani N-kirjaimen hylkiminen on yksi monista englantipohjaisista meemikielistä. Muita ovat muun muassa niin kutsutut doge-kieli (ks. Marshall 2016; McCulloch 2014), LOLcat-kieli (ks. Gawne–Vaughan 2011) ja leet-kieli (Gawne-Vaughan 2011, 102; Peterson 2014) näin muutamia mainitakseni. Näihin kielitieteilijät maailmalla ovat jo alkaneet tarttua, vaikka itse tutkimuskirjallisuus onkin vielä vähäistä. Siihen, kuinka paljon muissa kielissä on tehty meemikielen tutkimusta, en ole tätä esseetä varten perehtynyt (vaikka siinä olisikin mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe), mutta suomalainen meemikielen tutkimus sen sijaan on tietääkseni, kuten sanottua, vasta aivan aluillaan.

2.3 Sillä välin Suomessa

Kuten yleistä meemikulttuuria, myöskin yhtenäistä suomalaista meemikulttuuria tai meemisuomea on äärimmäisen vaikea yrittää määrittää, sillä sekin jakautuu niin moniin alakulttuureihin. Rajaankin tämän kohdan nyt koskemaan erityisesti niitä meemisuomen ja -kulttuurin piirteitä, jotka ovat tyypillisiä sille osalle meemikulttuuria, johon aineistonikin omien piirteidensä pohjalta ensisijaisesti kuuluu.

² EDIT911-sivustolta blogipostaus aiheesta: <https://edit911.com/the-complex-language-of-meme-speak/> (haettu 16.10.2019)

³ Ote Lingua Fandom -blogista; <https://linguafandom.tumblr.com/post/154443918342/pervocracy-argumate-pervocracy-part-of-the> (haettu 16.10.2019)

Suurin osa suomimeemeistä on suomenkielisiä tai ainakin englannista jonkinlaiseksi suomeksi käännettyjä. Yksi käsittelemäni meemisuomen piirteistä onkin, että englannista käännetyt meemit on käännetty tahallisesti väärin tai ylikirjaimellisesti ”vitsikkään vaikutelman luomiseksi” (Halmetoja 2015). Halmetoja selventää asiaa esimerkeillä: ”Esimerkiksi englannin ’deal with it’ on meemisuomeksi ’tee sopimus sen kanssa’ ja ’seal of approval’ kääntyy muotoon ’hyväksyntähylje’”. (Halmetoja 2015). Tätä samaa käytäntöä näkyy myös *Mies ulos sinusta* -videossa, jossa on tehty jonkin verran juuri tällaisia käännösvaihtoja. Esimerkiksi heti laulun aloitussäe ”let’s get down to business” on käännetty ”mennään alas bisneksiin” eikä esimerkiksi suomalaisemmin ”ryhdytäänpä hommiin”.

Suomalainen meemikulttuuri ammentaa paljon globaalista meemikulttuurista, mutta luo myös paljon omaa, kuten esimerkiksi viime vuosina suosioon nousseet kuha-meemit (ks. Pilke 2016; Leppiniemi 2016), joissa leikitellään sanojen monimerkityksellisyydellä, erityisesti ”kuha”-sanalla, joka tarkoittaa sekä kalaa että on murteellinen versio sanasta ”kunhan”. Yksi esimerkki kuhameemeistä alla valaisemaan asiaa:

Kuva 1 Voi viettää joulua kuha saa glögiä. Lähde: [Instagram.com/vainkuhajutut](https://www.instagram.com/vainkuhajutut)

Suomimeemeille on myös hyvin tyypillistä shitposting-tyylinen absurdismi, jonka ainoana tarkoituksenakin on usein vain hämmentää yleisöään (Vainikka 2016, 60-61; Halmetoja 2015). Yksi hämmentämisen keinoista on erityisesti juuri suomimeemeille ominainen lastenohjelmien yhdistäminen aikuisten maailmaan (Halmetoja 2015), mikä saadaan aikaan esimerkiksi päihteiden, kiroilun tai rivojen kaksimielisyyksien teemoilla leikkimisen kautta yhdistettynä vaikkapa muumeista tuttuihin hahmoihin. Tähän kahden eri maailman rajuun törmäämiseen pohjautuu mielestäni myös osa *Mies ulos sinusta* -videon huumorista: Disneyn piirroselokuvan kappale, joka tosin tässä tapauksessa alun perinkin kertoo armeijan koulutuksesta, on käännetty vielä selkeämmin aikuisten

maailmaan sopivaksi – tai ainakin vähemmän lapsille sopivaksi. Kuinka lastenelokuvia Disney-elokuvat sitten ovat, on toinen asia, mistä voisi tehdä oman tutkimuksensa, mutta yleensä niitä ainakin pidetään koko perheen elokuvina ja vähintään lapsillekin sopivana materiaalina.

Kielellisesti meemisuomi on pääasiassa puhekielenomaista, mutta usein myös sekoitettua runolliseen tai ylätyyliseltä vaikuttavaan kirjakieleen humoristisen kontrastin saavuttamiseksi. Tästä sekoittamisesta hyviä esimerkkejä ovat esimerkiksi Taidevandalismi-meemit, joissa eri taideteosten, yleensä klassisten maalausten päälle on lisätty tekstiä, joka heittää kuvan tapahtumat eri kontekstiin. Tästä yksi esimerkki alla:

Kuva 2 Taidevandalismia. Lähde: [Instagram.com/taidevandalismi](https://www.instagram.com/taidevandalismi)

Tämänkin esimerkin vitsikkyys perustuu siihen, kuinka suomalainen puhekielinen teksti on ristiriidassa alkuperäisen, klassisen taideteoksen tyylin kanssa, ja miten majesteettisesta tutkimusretkestä on muokattu parilla sanalla epäonnistunut matka Tikkurilaan. Yleensä meemisuomessa myös vältetään pitkiä ja monimutkaisia lauseita ja käytetään mieluummin yksinkertaisia, ytimekkäitä ilmaisuja, kuten tässäkin esimerkissä on tehty.

3 Parodiakäännöksistä ja käännösparodiasta

Parodiaa kirjallisuuden lajina on määritelty monella eri tavalla, enkä lähde tässä esseessä koko määrittelyjen skaalaa avaamaan, vaan otan esille niitä parodian puolia, jotka ovat relevantteja tutkimukseni kannalta. Kirjallisuuden oppi- ja käsikirjat yleensä määrittelevät parodian usein ivamukaelmaksi ja/tai yhdeksi intertekstuaalisuuden alalajiksi (Steinby 2013, 49). Usein se sekoitetaan myös satiiriin ja ironiaan, sillä näiden rajat eivät läheskään aina ole selvät (Vuori 2014, 12). Ilona Vuoren mukaan parodialle ominaisimpia piirteitä ovat ainakin naurunalaiseksi

saattaminen, ”koomisen epäjohdonmukaisuuden luominen” ja siitä seuraava jonkinlainen outous tai hämmentävyys (emt. 15).

Hyvin olennaista parodialle on myös sen olettama ihanneyleisö, jonka tulisi tunnistaa parodia parodiaksi; toisin sanoen ”ymmärtää, että tekstissä on jotain ’vialla’ ja että sen merkitys ei ole kirjaimellinen” (Vuori 2014, 15). Tämän toteutumiseksi yleisön pitäisi käytännössä joko tuntea pohjatekstiä ainakin vähäsen tai tietää jotakin parodian keinoista, tai ihanteellisessa tapauksessa tuntea jonkin verran molempiakin (emt.). Usein tämä edellyttää myös lajikonventioiden tuntemista, esimerkiksi laulun tunnistamiseksi parodialyriikaksi olisi hyödyllistä tietää jotain sekä lauluista kirjallisuuden lajina että genrestä, johon kyseessä oleva laulu kuuluu. Samoin myös meemien parodisuuden tunnistaminen vaatii yleisöltään vastaavaa ymmärrystä.

Kuten johdannossa jo sanoin, parodialyriikasta puhun tässä esseessäni vain laululyriikan näkökulmasta, jättäen muun runouden sivuun. Lasken parodialyriikkaan mukaan tässä kaikki eri tavoin parodiset laulut, mutta saatan käyttää sitä myös synonyymisenä terminä laululyriikan parodiakäännöksille. Parodiakäännöksiksi lasken tässä kuuluvaksi kaikki johonkin toiseen kappaleeseen pohjautuvat laululyriikat, jotka sisältävät parodisia elementtejä ja yleensä pilailevat tavalla tai toisella alkuperäisversion kustannuksella. Riippuen parodiatyylistä parodiakäännökset ovat kuitenkin yleensä joko adaptaatioita tai korvaavia tekstejä, eivät suorita käännöksiä, kuten sana ”parodiakäännös” voisi antaa ymmärtää. Sisällytän termistön keventämiseksi parodiakäännös-termin alle tässä esseessäni myös kielensisäiset parodiset adaptaatiot ja korvaavat tekstit, joiden lähtökieli on sama kuin kohdekieli.

Erotan seuraavaksi lyhyesti myös käännöksen, adaptaation ja korvaavan tekstin toisistaan, vaikka käytänkin sanaa ”käännös” myös niiden kaikkien yläkäsitteenä. Peter Low’n (2017, 116) mukaan adaptaatio eroaa käännöksestä siinä, että adaptaatiossa kaikkia ”merkityksen kannalta olennaisia yksityiskohtia ei ole käännetty kohdekielelle, vaikka se olisi helposti ollut toteutettavissa” (emt.), toisin sanoen käännos seuraa alkuperäistekstiä tarkemmin kuin adaptaatio. Adaptaatiossa eli sopeuttamisessa voi tapahtua myös runsaasti kotouttamista ja esimerkiksi käytetyt kielikuvat voivat vaihtua dramaattisestikin, jotta ne sopisivat paremmin kohdekieleen ja -kulttuuriin (Kuoppala 2018, 16). Laululyriikassa korvaavat tekstit (’replacement texts’) puolestaan eroavat Low’n (2017, 116) mukaan vielä adaptaatioistakin siinä, että niissä musiikki voi olla kyllä tunnistettavissa samaksi kuin lähtötekstissä, mutta sanoitusten merkityksellä ei välttämättä ole enää mitään tekemistä lähtötekstin merkitysten kanssa.

Laululyriikan parodiakäännöksillä on myös erilaisia alagenrejä, joista muutamia esittelen seuraavaksi lyhyesti antamalla esimerkkejä erityisesti Disney-parodioista, joiden genreen *Mies ulos sinusta*

ainakin pohjatekstinsä puolesta myös kuuluu. Näiden (ja monien mainitsematta jäävien) alagenrejen lisäksi on jonkin verran olemassa myös käännösparodiaa, jota käsittelem alaluvussa 3.2 heti tämän jälkeen.

3.1 Disney-laulujen parodioita

YouTubesta löydettävissä olevat parodiakappaleet ovat useimmiten englanninkielisiä, mutta myös muunkielisiä parodioita löytyy. Parodioista osa on yhteiskunnallisesti kantaaottavia, kuten esimerkiksi ”After Ever After”-parodiat⁴, joissa Disney-elokuvista tuttuihin kappaleisiin on tehty uudet sanoitukset, jotka kertovat mitä onnellisen lopun jälkeen elokuvien prinsessoille tai muille hahmoille olisi mahdollisesti todellisuudessa käynyt. Tämän tyyppiset satiiriset parodiasanoitukset ottavat kantaa esimerkiksi merien saastumiseen ja ilmaston lämpenemiseen sekä alkuperäisasukkaiden ja maahanmuuttajien oloihin. Myös esimerkiksi Disney-prinsessojen hypoteettisista mielenterveysongelmista on tehty vastaavia parodialaulujas.

Yleisimpiä parodioita ovat joka tapauksessa ne, joissa tapahtuu jonkinlainen kontekstinvaihto alkuperäiseen kappaleeseen verrattuna. Esimerkiksi *Frozen*-elokuvasta tuttu ”Let It Go” -laulu on poikanut ison kasan parodioita eri konteksteihin. Sen sanoituksia on muunneltu muun muassa *Star Wars* -elokuvasarjaan sopiviksi⁶ tai opintojen kesken jättämiseen kannustaviksi⁷. Myös eräs suomenkielinen parodialyriikkavideo on hyvä esimerkki kontekstinvaihdosta: siinä on otettu Disneyn *Pocahontas*-elokuvasta pätkä, jossa Amerikkaan saapuneet valloittajat ryhtyvät suunnittelemaan uudesta maasta ja sen rikkauksista hyötymistä, mutta kappale on dubattu uudelleen ja muutettu sanat siten, että videossa valmistellaankin äidille äitienpäiväyllätystä⁸.

Kontekstinvaihtoon perustuvaa parodisuutta voi havaita myös *Mies ulos sinusta* -videossa, sillä siinä ihanteellinen mieskuva on heitetty osittain päälaelleen, ja tavoiteltavaksi ihannemieheksi onkin nostettu kaljaa varasteleva mahdollinen päihteiden sekakäyttäjä ja melkoinen tunari (tai tuhopolttaja), joka syyttää kämppänsäkin tuleen. Myös Mulan, alkuperäisen elokuvan sankaritar ja päähenkilö, on

⁴ Esim. ”After Ever After – DISNEY Parody” käyttäjältä Paint. <https://www.youtube.com/watch?v=diU70KshejA> (haettu 16.10.2019)

⁵ Esim. ”DISNEY DISORDERS – A Disney Princess Parody” käyttäjältä Just Josie Jo. <https://www.youtube.com/watch?v=s7Z9kGxHaNo> (haettu 16.10.2019)

⁶ ”Star Wars Disney – Let It Flow – Let it Go Frozen Parody” käyttäjältä Box Step Productions. <https://www.youtube.com/watch?v=qSgJeVwjnpc> (haettu 10.9.2019)

⁷ ”F*ck it All (Honest Final Exam Version) Music Video PARODY” käyttäjältä LeendaDProductions. <https://www.youtube.com/watch?v=qOaqiCBum2w> (haettu 16.10.2019)

⁸ ”Hauskaa äitienpäivää!” käyttäjältä nobodysproduction. https://www.youtube.com/watch?v=12-HXO11_-Y (haettu 10.9.2019)

tästä versiosta kadonnut käytännössä kokonaan. Niinpä myös jotain alkuperäisen kappaleen ironiasta ”miehentekekappaleena” katoaa tästä versiosta, ellei tiedä ja muista Mulanin soluttautuneen elokuvassa naisena armeijaan ja vain esittävän miestä muiden alokkaiden joukossa. Sukupuolisuuden tutkimukseen liittyen tästä vääristyneestä mieskuvasta ja Mulanin puuttumisesta voisi jatkaa enemmänkin, mutta keskityn nyt tässä muihin seikkoihin.

On olemassa myös muita, selvärajaisempia alagenrejä, kuten vaikkapa niin sanotut ”kirjaimelliset” (literal) Disney-parodiat, joiden sanoitukset on muutettu vastaamaan sitä, mitä elokuvan hahmot alkuperäisessä videossa kullakin hetkellä tekevät. Tämän tyyppisissä parodioissa saatetaan joko laulaa siitä, mitä kohtauksessa näkyy tapahtuvan (joko oikein tai tahallisesti väärin tulkittuna), kuten vaikkapa Pienen merenneidon kappaleesta ”Under the Sea” tehdyssä parodiassa⁹ kahden erikoisen kalan ilmestyessä ruutuun lauletaan ”a mustache fish and a sea flap flap” (eli ”viiksikala” ja meemikielinen nimi rauskulle¹⁰); tai lisätä myös metakommentteja esimerkiksi pienistä animaatiovirheistä kuten varjostusten puuttumisesta tai jonkun taustahahmon yhtäkkisestä katoamisesta. Myös *Mies ulos sinusta* seuraa tätä genreä muutamassa kohdin, esimerkiksi säe ”sytytä kämppäs palaan se on voimaa” selittyy sillä, että alkuperäisessä videossa tässä kohtaa Mulanin ilotulitusraketti lentää vahingossa väärään suuntaan ja käräyttääkin erään teltan maan tasalle. Otan myöhemmin luvussa 4.1 esille toisessa yhteydessä muutaman muunkin esimerkin siitä, miten *Mies ulos sinusta* viittaa tähän alagenreen sanoituksissaan.

Toinen selvärajainen oma alagenrensä on myös väärinkuultujen sanoitusten käyttäminen (’misheard lyrics’). Esimerkiksi *Pocahontas*-elokuvan kappaleen ”Savages” (suom. ”Villejä”) kertosakeen kohta ”savages” on väärinkuullun version mukaan ”sandwiches” eli ’voileivät’¹¹. Nämä parodiat on toteutettu yleensä joko vain tekstittämällä alkuperäinen kappale uudelleen väärinkuulluilla sanoituksilla tai sitten laulamalla se näillä väärinkuulluilla sanoilla uudelleen. Myös *Mies ulos sinusta* viittaa tähän genreen ainakin muutamassa kohdassa: kahdessa viittauksessa johonkuhun ”Hans”-nimiseen henkilöön, missä kohden alkuperäisessä versiossa lauletaan hunneista (eng. ’huns’, lausutaan kuten nimi Hans), ja toisessa säkeistössä, jossa englannin tulta tarkoittavasta sanasta ’fire’ onkin sen ääntämistä mukaillen tullut käännöksessä ’faija’ (”mutta faija sisällain”).

⁹ ”Under the Sea Literal: Singing Everything On the Screen (feat. Roughkast)” käyttäjältä Thadudette. <https://youtu.be/199qQ7bwucE> (haettu 16.10.2019)

¹⁰ Urban Dictionary ”sea flap flap”. <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=sea%20flap%20flap> (haettu 16.10.2019)

¹¹ ”ANTISTYLE || Misheard Disney Song Lyrics IN ENGLISH” käyttäjältä Anti Style. <https://www.youtube.com/watch?v=5L9VgEDQIVg> (haettu 16.10.2019)

3.2 Käännösparodiasta

Käännösparodiaksi, kuten sanottua, määrittelen parodiat, jotka parodioivat kääntämistä, sen eri osaluokkia tai epäonnistuneeksi katsottuja käännöksiä tavalla tai toisella. Käännösparodinen laululyriikka genrenä on hyvin lähellä laulukirjoittamisen parodioiden genreä, joka puolestaan koostuu epäkonventionaalisilla tavoilla luoduista sanoituksista, jotka on sovitettu kokonaan uuteen melodiaan. Laulukirjoittamisen parodiaan lasken kuuluviksi esimerkiksi kappaleet, joiden sanoitukset on tehty vaikkapa sosiaalisesta mediasta poimittujen kommenttien¹² tai jopa meikkipaketin värien nimien pohjalta¹³, mutta jotka kuulostavat silti ”oikeilta” lauluilta. Toisin sanoen sellaiset kappaleet, jotka kyseenalaistavat humoristisella tavalla sen, mistä aiheista lauluja voi tehdä.

Käännösparodisessa laululyriikassa sen sijaan on kyse laulusta, jonka melodia on säilytetty ainakin lähestulkoon samana kuin lähtötekstissä, mutta jonka sanoituksissa ja siihen liittyvissä valinnoissa näkyy parodinen ote itse kääntämiseen. Tämä parodisuus voi näkyä esimerkiksi joko kääntäjän tekemissä sanavalinnoissa tai esittäjän esitystavassa, taikka molemmissakin. Kappale voi olla esimerkiksi käännetty kokonaan ylikirjaimellisesti sanasta sanaan, kotoutettu liioitellen tai kömpelön kääntämisen lisäksi myös esitetty näennäisen kömpelösti.

Käännösparodioista yleisimpiä YouTubessa ovat tällä hetkellä konekäännösparodiat, joissa yleensä Googlen automaattikäännössovellus on laitettu kääntämään kappale kerran tai useammankin kieliltä toisille. Tuloksena on yleensä absurdiä sekasotkua, joka sitten on sovitettu alkuperäiseen säveleen niin hyvin kuin mahdollista, ja yleensä esitetty siten, että videossakin huomioidaan uudet sanoitukset jotenkin. Esimerkiksi Google Translate -versiossa ”I’ll Make a Man Out of You”-kappaleesta laulun kertosäkeen viimeinen säe ”mysterious as the dark side of the moon” on käänntynyt ”mysterious as the dark long of the shoes”, ja videon viimeisen kertosäkeen lopussa laulaja nostaakin dramaattisesti esiin lenkkitosun¹⁴.

Käännösparodinen lyriikka ei kuitenkaan genrenä näitä konekäännöksiä lukuun ottamatta ole kovin suosittu tai ainakaan kovin tunnettu parodian alalaji. Tämä ei toisaalta yllätä, sillä yleisesti ottaen käännösparodioiden ideaali kohdeyleisö on kovin rajattu. Käännösparodiasta nauttiminen vaatii yleensä sen, että ymmärtää vähintäänkin kahta eri kieltä, tuntee alkuperäisen teoksen ja sen lisäksi tietää vielä jotain kääntämisestä ja sen periaatteista. Niinpä käännösparodiat eivät yleensä leviä niin

¹² Esim. ”I Wrote a Song Using Only Hate Comments” käyttäjältä Madilyn Bailey. <https://www.youtube.com/watch?v=931vR1c9yCs> (haettu 16.10.2019)

¹³ ”I WROTE A SONG USING ONLY THE SHADE NAMES IN JAMES CHARLES' PALETTE!!” käyttäjältä Kim Caputo. <https://www.youtube.com/watch?v=iwUHF8SJXT0> (haettu 16.10.2019)

¹⁴ ”Google Translate Sings: ”I’ll Make A Man Out of You” from Mulan (ft. Caleb Hyles)” käyttäjältä Translator Fails. <https://youtu.be/mRLreV7uVy0> (haettu 16.10.2019)

laajalle kuin mitä *Mies ulos sinusta* on levinnyt. Oletettavasti sen suosio perustuukin käännösparodisuuden sijasta paljolti 2010-luvun meemeille tyypilliseen machoilevaan mieshuumoriin. Siihen en tässä työssäni kuitenkaan perehdy sen tarkemmin, vaan siirryn nyt tarkastelemaan aineistoni suhteutumista laulukääntämisen konventioihin.

4 Laulujen kääntäminen

Laululyriikan kääntäminen eroaa muusta kääntämisestä ennen kaikkea siinä, että uusien sanojen on yleensä sovittava yhteen alkuperäisen musiikin kanssa ja siitä huolimatta kuulostettava vielä luontevilta myös kohdekielellä. Toisin kuin yleisesti runouden kääntämisessä, laulukääntäjän on siis otettava työssään huomioon myös jo olemassa oleva musiikki ja sen antamat rajoitukset. (Penttinen 2018, 4.)

Disney-musikaalien kappaleiden kääntämisessä on lisäksi yleensä vielä muitakin huomioon otettavia seikkoja, kuten elokuvakohtauksen tapahtumat ja hahmojen huulten liikkeet, joihin sanoitusten on jotenkin sovittava. Lisäksi kääntäjän on huomioitava, että Disneyn kappaleet, kuten musikaalien kappaleet yleensäkin, vievät tarinaa eteenpäin ja toimivat myös hahmojen tapana ilmaista itseään (Bontrager 2010), toisin kuin monien muiden elokuvien vain tunnelmaa luovat kappaleet. Niinpä suuri osa erityisesti Disneyn laulukäännöksistä onkin tarkemmin ottaen adaptaatioita alkuperäisistä kappaleista.

Seuraavaksi tarkastelen *Mies ulos sinusta* -kappaletta sekä Peter Low'n viisiotteluperiaatteen että Kari Ivelandin laululyriikan kääntämisen kymmenen vaiheen näkökulmista. Nämä teoriat menevät osittain lomittain, joten jälkimmäisestä jätän osan vaiheista vain mainitsemisen tasolle, mikäli olen käsitellyt vastaavia aiheita jo ensimmäisen kohdalla laajemmin.

4.1 Viisiotteluperiaate

Peter Low'n kehittämä laululyriikan kääntämisen avuksi ja arvioimiseksi luotu periaate perustuu ajatukselle viisiottelusta, jossa urheilijat kilpailevat eri urheilulajeissa yrittäen saada mahdollisimman hyvän kokonaispistemäärän. Laululyriikan kääntämiseen tämä ajatus on sovellettu niin, että nämä viisi ”lajia”, joista hyvät yhteispisteet olisi saatava, ovat 1) laulettavuus, 2) merkitys, 3) luonnollisuus, 4) rytmi ja 5) riimi. (Low 2017, 79). Lähden nyt käsittelemään näitä ja vertaamaan *Mies ulos sinusta* -videota näiden arviointikriteereihin.

Ensimmäinen periaate, **laulettavuus** (singability), tarkoittaa käytännössä sitä, kuinka helppoa ja luontevaa kappaletta on fyysiseltä ja foneettiselta kannalta katsottuna laulaa (Low 2017, 81). Kääntäjän kannalta tämä tarkoittaa pääasiassa vokaalien ja konsonanttien paikkojen ja pituuksien miettimistä. Siinä mielessä *Mies ulos sinusta* on helppo laulaa, että siinä on suosittu vokaaliloppuisia tavuja, jotka etenkin säkeiden lopussa ovat yleensä helpompia laulaa kuin konsonanttiloppuiset, siinä missä taas esimerkiksi norjankielisessä versiossa jotkin säkeet loppuvat jopa hankaliin klusiiliäänteisiin kuten riimiparissa ”gymnastikk” ja ”fysikk”, mikä vaikeuttaa niiden laulamista. *Mies ulos sinusta* -käännöksessä suurin osa konsonanttiloppuisista sanoista loppuu kuitenkin n-kirjaimen, mikä Low’n mielestä onkin laulettavuuden kannalta suositeltavaa (Low 2017, 82), mikäli sanoja on pakko konsonantteihin lopettaa.

Myöskin mikäli Heikki Saloa (2006, 47) on uskominen, keskivokaalit e ja i ovat muita vaikeampia vokaaleja laulaa korkealta ja kovaa, mitä tässä versiossa kuitenkin siitä huolimatta tehdään useammassakin kohtaa; esimerkiksi säkeistöt loppuvat korkealle voimakkaasti menevälle e-äänteelle siinä missä alkuperäisessä englanninkielisessä versiossa samat säkeet päättyvät u-äänteelle, joka takavokaalina on helpompi laulaa myös korkealta ja kovaa. Myös elokuvasuomennoksessa on suosittu takavokaaliloppuisia säkeitä, mutta norjankielisessä versiossa esimerkiksi juuri nämä mainitut säkeistön loppusäkeet loppuvat vaikeammin laulettavaan etiseen äi-diftongiin (”...mannfolk av deg”).

Vokaalien pituudet puolestaan on sovitettu suurimmaksi osaksi *Mies ulos sinusta* -versiossa alkuperäisiin sanapainoihin ja nuottien pituuksiin sopiviksi. Vain parissa kohdassa tästä on poikettu: alun ”mennään alas bisneksiin” joudutaan laulamaan kuin ”aalas” ja ”kuule minun käskyni” kuin ”miinun”. Tämä ei kuitenkaan vaikuta sanojen ymmärtämiseen, joten sekaannusta ei pääse syntymään. Kokonaisuutena *Mies ulos sinusta* -käännöksen laulettavuuteen onkin mielestäni panostettu riittävästi verrattuna näihin muihin käännöksiin.

Toinen periaate, **merkitys** (sense), määrittyy sen mukaan, kuinka hyvin alkuperäisen kappaleen merkitykset ovat välittyneet käännökseen (Low 2017, 87). *Mies ulos sinusta* -videon kohdalla merkitysten välittyminen ei ole aivan yksiselitteistä. Ensikuulemalta versio voi kuulostaa hyvinkin absurdilta ja hämmäntävältä, mitä se osittain onkin, mutta kun ottaa huomioon, että käännös ei ole ensisijaisesti suomennos vaan meemisuomennos, merkitykset siirtyvätkin suurimmalta osalta jopa paremmin kuin elokuvasuomennoksessa. Esimerkiksi katkelma toisesta säkeistöstä kuuluu näin:

(Englanti)	(<i>Mies ulos sinusta</i>)	(Suomi)
<i>Once you find your center</i>	<i>Kun sä löydät keskuksen</i>	<i>Keskus vahva taidon</i>
<i>You are sure to win</i>	<i>Oot varmasti voittajain</i>	<i>Jonka luo on sun</i>

Tämä on hyvä esimerkki kohdasta, jossa *Mies ulos sinusta* välittää, vaikkakin tahallisen kömpelön kuuloisesti, alkuperäisen merkityksen paljon selvemmin kuin elokuvasuomennos, jonka merkitys jää kummallisen epäselväksi. Myös *Mies ulos sinusta* -version “keskus”-sanon käyttö voi olla parodinen viittaus elokuvasuomennoksen tönköhköön käännösvalintaan. Toisaalta huomion arvoista merkitystä arvioidessa on, että siinä missä elokuvaan päätyneet viralliset versiot kappaleesta on pitänyt sovittaa myös elokuvahahmojen huulten liikkeisiin (lipsyncing) siltä osin kuin se on animaation osalta ollut tarpeen, niin *Mies ulos sinusta* -versiossa niihin sovittaminen ei ole ollut rajoitteena merkitysten välittämiseksi, sillä tämä käännös on kuitenkin esitetty erillään alkuperäisestä videomateriaalista. Elokuvasuomennoksessa sen sijaan on asetettu huulten liikkeisiin sovittaminen, rytmi ja riimit selvästi merkitysten tarkan välittämisen edelle.

Välikkeessä eli bridgessä (ks. Salo 2006, 80) *Mies ulos sinusta* kuitenkin poikkeaa alkuperäisversion merkityksestä huomattavasti enemmän kuin missään muissa kohdin. Tässä elokuvasuomennos onkin yllättäen uskollisempi alkuperäistekstille kuin *Mies ulos sinusta*:

(Englanti) <i>This guy's</i>	(<i>Mies ulos sinusta</i>)	(Suomi)
<i>got 'em scared to death</i>	<i>Mä en nää mun silmiäni</i>	<i>Tää jätkä on tosissaan</i>
<i>Hope he doesn't see right</i>	<i>Mulla on kimeä ääni</i>	<i>Minua hän ei kai huomaa</i>
<i>through me</i>	<i>Helvetin hyviä makkaroita</i>	<i>Ehkä vielä joskus uimaan</i>
<i>Now I really wish that I</i>		<i>opitaan</i>
<i>knew how to swim</i>		

Tässä kohdassa *Mies ulos sinusta* ottaa semanttisia vapauksia lähtötekstistään, minkä ensi katsomalta voisi tulkita vain absurdin huumorin keinoksi. Tarkemmin tarkasteltuna sanoitukset kuitenkin viittaavat vähintäänkin ”mulla on kimeä ääni”-kohdassa kirjaimellisten parodioiden genreen, sillä alkuperäisessä englanninkielisessä versiossa tämä säe on ainoa naisen laulama kohta koko kappaleessa. Samoin ”Helvetin hyviä makkaroita” voi mahdollisesti tuoda lausahduksen taustat

paremmin tuntevalle mieleen tasohyppelypelin, miltä elokuvan kohtausta tässä kohdassa kieltämättä näyttää, kun alokkaat hyppivät paaluja pitkin yrittäen olla putoamatta veteen. Myös ”mä en nää mun silmiäni” voidaan tulkita viittaukseksi Mulanin umpeen muurautuneeseen mustaan silmään tässä kohtauksessa. Niinpä tältä kannalta teksti välittää sittenkin melko suoraan kohtauksen merkityksiä, vaikka ei käännäkään sanoituksia suoraan kuten suurimmassa osassa kappaletta muuten tekee tavalla tai toisella.

Kolmas periaate, **luonnollisuus** (naturalness), määrittää sitä, kuinka luontevalta teksti kuulostaa kohdekielellään (Low 2017, 88), toisin sanoen voisiko se kielensä perusteella käydä alkuperäisestä tekstistä kohdekielellään. Tässä tulee jälleen kysymykseen *Mies ulos sinusta* -käännöksen kohdekieli; mikäli se olisi vain suomi, sen luonnollisuus olisi kieltämättä kyseenalaista, mutta meemisuomeksi se toimii ongelmitta. Siinä piileekin suurin osa mahdollisesta käännösparodiasta tämän kappaleen kohdalla, sillä kuulija mitä luultavimmin olettaa tämän olevan vain tarkoituksella huonosti suomennettu käännös, mihin oletettavasti tällä meemikielen käytöllä on pyrittykin. Ristiriita oletetun, mahdollisimman kirjakielisen suomen kielen (johon yleensä Disney-laulujen käännöksissä on pyritty) ja puhekieltä lähempänä olevan meemisuomen välillä on yksi ehdottomista huumorin lähteistä tässä versiossa.

Meemisuomelle tyypilliset piirteet, kuten puhekielisyyden ja ylätyylisen tai runollisen tyylin sekoittaminen keskenään, kiroilu, päihdeteema ja intertekstuaaliset viittaukset meemeihin ja populaarikulttuuriin löytyvät myös *Mies ulos sinusta* -kappaleen sanoituksista. Sen perusteella käännös yhtä aikaa sekä on että ei ole luonnollista kieltä, riippuen siitä vertaako sitä meemisuomeen vai yleensä Disney-lauluissa käytettyyn suomen kieleen.

Neljäs periaate, **rytmi** (rhythm), koskee sanoitusten ja musiikin yhteensopivuutta. Low'n (2017, 100-102) mukaan tämä ei kuitenkaan tarkoita, että lähdetekstin ja kohdetekstin tavumäärän tulisi olla täsmälleen sama, vaan hän sallii pienet musiikilliset muutokset (tweaking) siinä määrin missä ne käännöksessä ovat tarpeen. Tavoitteena silti on, ettei laulun rytmi kärsisi uusista sanoituksista, vaan olisi kuitenkin mahdollisimman lähellä alkuperäistä.

Mikäli *Mies ulos sinusta* -käännöstä vertaa suomen- ja norjankielisiin elokuvaversioihin, huomaa, että elokuvaversiot seuraavat orjallisemmin alkuperäistä säveltä tavu tavulta ja nuotti nuotilta. Niissä on ilmeisesti tahdottu pitäytyä mahdollisimman tarkasti alkuperäisessä sävelessä, ja siksi on tehty kompromisseja enemmän esimerkiksi merkityksen kohdalla, jotta sanat vain saataisiin sopimaan säveleen. *Mies ulos sinusta* puolestaan sovittaa uudet sanoituksensa säveleen niin kuin ne parhaiten siihen sopivat, mikä joissain kohden tarkoittaa pieniä muutoksia nuottien pituudessa tai jopa yksittäisten nuottien sävelkorkeudessa.

Mies ulos sinusta -käännöksen tavumäärät eivät siis täsmää englanninkieliseen alkuperäisversioon täysin, mutta olennaisimmissa kohdissa kuten kertosaakeessa tai ”I’ll make a man out of you” -kohdassa, joka toistuu vähän eri variaatioina säkeistöjen loppuissa, on kuitenkin seurattu mahdollisimman tarkasti alkuperäistä tavujakoa. Muualla puolestaan on tarvittaessa tehty pieniä muutoksia esimerkiksi nuottien määrään muuttamatta kuitenkaan säveltä merkittävästi. Esimerkiksi kohdassa ”mä en saa henkeä” on alkuperäisen kahdeksan tavun sijasta vain kuusi tavua, jolloin pari nuottia on tiputettu pois sopivista kohdista ilman, että se vaikuttaisi säveleen juurikaan. Vastaavasti kohta ”ootte paskaa silkkaa kengänpohjankuraa” vaatii tavuineen 12 nuottia siinä missä alkuperäisversion ”you’re a spineless, pale, pathetic lot” vie vain 9.

Useista tällaisista pienistä muutoksista huolimatta *Mies ulos sinusta* ei ole rytmiltään täysi katastrofi, vaan helposti laulettavissa, vaikka joitain kohtia onkin jouduttu hieman sovittamaan uudelleen. Tässäkin on toisaalta havaittavissa käännösparodinen piirre, sillä Low’n mukaan monet asiantuntijat pitävät tiukkaa linjaa käännöksen ja alkuperäistekstin yhteisestä tavumäärästä. Käännöksen on heidän mukaansa sovittava täsmälleen alkuperäiseen tavu- ja nuottijakoon. (Low 2017, 101.) Ja sitähän *Mies ulos sinusta* juuri ei tee. Vaikka sanat on sovitettu alkuperäiseen säveleen siten, että ne ovat laulettavissa, eikä alkuperäinen sävel tai rytmi siitä merkittävästi muutu, kappaleessa ei kuitenkaan noudateta tätä periaatetta ehdottomasta tavujaosta.

Viides ja viimeinen periaate, **riimi** (rhyme), on Low’n mukaan näistä arviointiperiaatteista yleensä vähiten olennainen (Low 2017, 80), joten käsittelenkin sen vain hyvin lyhyesti. *Mies ulos sinusta* ei jää tässäkään kovasti jälkeen muista käännöksistä. Yhtä puhtaita riimejä siinä ei kuitenkaan ole käytetty kuin suomen- ja norjankielisissä elokuvaversioissa, mutta erilaisia puoliriimejä löytyy sitten senkin edestä. Toisaalta riimikaava, eli miten riimit asettuvat säkeisiin pitkin kappaletta (Salo 2006,182), poikkeaa kaikissa käännöksissä alkuperäisestä englanninkielisestä versiosta ainakin jossain määrin. Joka tapauksessa *Mies ulos sinusta* -käännöksessä on selvästi asetettu muut osiot riimittelyn edelle, vaikka riimejäkään ei ole kokonaan unohdettu.

4.2 Lauluryiikoiden kääntämisen kymmenen vaihetta

Kari Iveland on kehittänyt laulujen kääntämiseen kymmenen vaiheen listan selkeyttämään kääntämisen eri vaiheita ja ikään kuin taluttamaan kääntäjää laulukäännösprosessin läpi. Iveland (2017, 37-39) on ottanut vaikutteita Robert Blyn kahdeksasta kääntämisen vaiheesta, mutta huomioi omassa teoriassaan myös lauluryiikan kääntämisen omat erityispiirteet. Vaiheet eivät ole Ivelandin mukaan kronologisessa järjestyksessä, vaan niitä voi projektista riippuen soveltaa

käännösprosessiinsa missä järjestyksessä tahansa (Iveland 2017, 39), eivätkä kaikki vaiheet välttämättä ole olennaisia jokaisessa käännösprosessissa. Käyn silti selkeyden vuoksi vaiheet läpi samassa järjestyksessä, jossa ne on alun perin esitettykin (ks. Iveland 2017, Appendix I).

Tämä teoria on, kuten sanottua, tarkoitettu ennen kaikkea helpottamaan kääntäjän työtä, eikä niinkään valmiin käännöksen analyysin välineiksi, mutta tarkoitukseni on kokeilla soveltaa sitä nyt aineistoni tarkasteluun siinä määrin kuin sen vaiheet tähän tarkoitukseen sopivat. Fokukseni tässä analyysissäni on edelleen sama kuin aiemmankin teorian kanssa: missä määrin *Mies ulos sinusta* seuraa ja missä määrin myös parodioi näitä kääntämisen vaiheita? Lopuksi arvioin myös tämän metodin toimivuutta käännösanalyysin välineenä.

Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu aluksi pohjatekstiin perehtyminen, pääteeman ja tunnelman löytäminen, sekä intuitiolla tehty, jotenkin säveleen sopiva ensikäännös. Tarkoituksena on tässä vaiheessa ennen kaikkea saada suurpiirteinen käsitys siitä, mistä laulussa on kyse ja vaikkapa kirjoittaa sekin lyhyesti itselleen johonkin. (Iveland 2017, 40-41.) Tätä vaihetta voi sinänsä olla haasteellista arvioida näin jälkikäteen, kun ei itse ole ollut mukana käännösprosessissa, mutta *Mies ulos sinusta* vaikuttaa ainakin lopputuloksena siltä, että se on pääasiassa tehty intuitiolla, eli käynyt ainakin tämän vaiheen läpi melko varmasti.

Kappaleen alkuperäinen inspiroiva tunnelma on löydetty ja ilmeisesti haluttu myös säilyttää. Ainakin se on pyritty välittämään eteenpäin tässä versiossakin, vaikka sanoitusten puolesta jotkin merkitykset ovatkin muuttuneet, kuten vaikkapa kappaleen esittämä ihanteellinen mieskuva, joka on alkuperäiseen verrattuna käännetty tahallisesti hieman kieroon. Toki tämän mieskuvan kustannuksella pilailu voidaan tulkita yhdeksi tavaksi välittää alkuperäisen kappaleen ironista kontekstia. Alkuperäisen elokuvan keskiössä on nainen, joka pelastaakseen vanhan isänsä esittää miestä ja lopulta pelastaa koko Kiinan. Sukupuoliteemalla muutenkin leikitellään läpi koko elokuvan, mutta en perehdy siihen tässä työssä sen enempää, sillä se vaatisi oman tutkimuksensa.

Tässä vaiheessa kääntäjä voi myös tiivistää laulun sisällön itselleen, eli Ivelandin (2017, Appendix I) sanoin ottaa itselleen ylös seuraavat seikat: ”Kuka puhuu kenelle, millä tavalla, missä yhteydessä ja mistä asiasta”. Alkuperäisen *I’ll Make a Man Out of You* -kappaleen sisältö olisi tähän muottiin aseteltuna suunnilleen seuraava: armeijan kouluttaja puhuu koulutettaville alokkailleen, alentavasti ja jopa loukkaavasti, mutta pyrkien samalla inspiroimaan heitä tekemään parhaansa, ja kertoo heille aikovansa tehdä heistä miehiä. Tämä sisältö on säilytetty myös *Mies ulos sinusta* -versiossa, joskin kotoutettu myös vastaamaan joltain osin stereotyyppistä suomalaista armeijameininkiä niin kieleltään

kuin äänensävyiltäänkin. Niinpä tämän vaiheen tavoitteet (tunnelman, pääteeman ja -sisällön välittäminen eteenpäin) on saavutettu.

Toisessa vaiheessa tarkoituksena on kääntää sanoitukset kirjaimellisesti (metafrase), sopi se sitten sellaisenaan säveleen tai ei (Iveland 2017, 42). Yleensä tämä vaihe ei jää juurikaan näkyviin lopulliseen käännökseen, sillä suurimmassa osassa tapauksista kirjaimellinen kääntäminen ei ole sävelen kannalta mahdollista tai edes aina toivottua. Tästä vaiheesta on kuitenkin jätetty lopulliseen *Mies ulos sinusta* -versioon myös niin paljon näkyviin, että se voitaisiin tulkita jo käännösparodiseksi elementiksi. Toisaalta, kuten jo aiemmin kävi ilmi, yksi meemisuomen piirteitä käännösten kohdalla on liiankin kirjaimellinen kääntäminen (Halmetoja 2015), mitä tässä kappaleessakin on tehty paljon. Jo mainitun alkulausahduksen lisäksi näitä ylikirjaimellisesti käännettyjä kohtia ovat muun muassa seuraavat pari esimerkkiä: ”pakkaa ylös” (”so pack up”) ja ”aika juoksee meitä vastaan” (”time is racing toward us”), jotka yhtä aikaa ovat sekä humoristisia käännösvalintoja että sujuvaa meemisuomea.

Näiden ylikirjaimellisesti käännettyjen kohtien lisäksi monessa muussakin kohden on pyritty muutenkin mahdollisimman kirjaimelliseen käännökseen, kuten esimerkiksi kolmannen säkeistön kohdalla (verrattuna elokuvasuomennokseen):

(Englanti)	(<i>Mies ulos sinusta</i>)	(Suomi)
<i>Heed my every order</i>	<i>Kuule minun käskyni</i>	<i>Toiset teistä sortuu</i>
<i>And you might survive</i>	<i>Niin sä ehkä selviit</i>	<i>Jääda pois ne saa</i>

Elokuvasuomennoksessa tosin neuvojen antaminen, ”sanat nää mä jaan” ei näy lainatussa kohdassa, sillä se on korvannut tätä kohtaa edeltävän säkeen ””til the huns arrive”, joten siinäkin ajatus käskyistä on kyllä läsnä, vaikka *Mies ulos sinusta* onkin tässäkin käännetty tarkemmin sanasta sanaan. Tulkitseeko tämän mahdollisimman kirjaimellisten käännösten suosimisen käännösperiaatteiden noudattamiseksi vai niiden parodioinniksi, riippuu paljoltikin edelleen siitä, kumpaan kieleen tulkitsee kappaleen käännettyksi. Mikäli käännöksen tulkitsee olevan vain suomea, ylikirjaimelliset käännökset ovat selvästi tulkittavissa parodiseksi piirteeksi. Mikäli tekstin taas tulkitsee meemisuomeksi, ne saattavatkin osoittaa vain kohdekielen tuntemusta ja näin ollen luontevaa käännöstä.

Kolmas vaihe koskee kappaleen esittämistapaan perehtymistä, sekä sitä, ”kuinka esitys, teksti ja musiikki yhdessä joko vahvistavat tai kontrastoivat [laulun] sanomaa” (Iveland 2017, 42). Esimerkiksi mitä kohtia toistetaan, onko kappaleessa jotain erityisiä käännekohtia, millainen tunnelma esityksessä on ja miten se on järjestelty (emt.). Alkuperäisen englanninkielisen version esitystapa on mahtipontinen ja motivoiva, kenties lukuun ottamatta välikkeessä eri alokkaiden laulamia säkeitä, joiden repliikkien esitystavan mahtipontisuus ja motivoivuus ovat hieman kyseenalaiset. Kokonaisuus kuitenkin on yhtenäinen, ja sama esittämistapa on pyritty säilyttämään myös *Mies ulos sinusta* -versiossa. Esittäjä ei ole myöskään unohtanut alkuperäisen kappaleen kontekstia, ja onkin pyrkinyt laulamaan kappaleen sellaisella ilmeikkyydellä, jolla se olisi voitu periaatteessa piirroselokuvassakin esittää – välikkeen sivuhahmojen erilaiset äänet mukaan lukien.

Toisaalta *Mies ulos sinusta* vetää tämän mahtipontisen esittämistavan jopa liioittelun puolelle, mikä on tulkittavissa myös parodiseksi elementiksi. Monet muutkin parodiat osoittavat parodisuutensa juuri esittämistavassa, joka on usein jollain tapaa liioiteltu. Esimerkiksi YouTube-käyttäjän TeamLintu tekemä Justin Bieber -parodia ”Pilvilintu”¹⁵ on hyvä esimerkki pilailien esitetystä parodiasta, joka on myös laulettu pääasiassa nuotin vierestä ja nauhoitettu huonolla äänenlaadulla. Toisaalta on myös parodioita, joissa esitys on toteutettu mahdollisimman taidolla, sen suurempia liioittelematta suuntaan tai toiseen. Myös *Mies ulos sinusta*, vaikka onkin esitetty liioitellun mahtipontisesti, on kuitenkin muutoin esitetty taidolla; esittäjä ei esimerkiksi laula missään kohtaa nuotin vierestä, ja käyttää äänen paikoittaista hajoamistakin vain tehokeinona valitsemissaan paikoissa. Esimerkiksi kohta ”mä en saa henkeä” on laulettu koomisen vaikutelman vuoksi kuin laulajalla olisi hengenahdistusta.

Entäpä laulun sanoma, ja miten esitystapa ja musiikki tukevat sitä, ja miten *Mies ulos sinusta* seuraa tässä suhteessa alkuperäistä? Tulkitsen alkuperäisen kappaleen varsinaisen sanoman olevan, että mikään ei ole mahdotonta. Jos tästä Shangin kohtaamasta ”surkeimmasta nipusta ikinä” voidaan saada yhteistyöhön kykenevä, voimakas armeija, niin kyllä mikä tahansa muukin sitten onnistuu, kun vain päättää tehdä sen. Tämä mahdottomuuksien voittaminen tiivistyy Mulanin hahmoon, jonka elokuvan alkuasetelman mukaan ei edes kuuluisi olla armeijassa, eikä aluksi meinaa pärjätä siellä miesten joukossa, mutta joka lopulta osoittautuukin kaikkia miehiäkin etevämmäksi.

Tästä fyysisenä kuvana on myös alkuperäisessä elokuvakohtauksessa toistuvasti esiintyvä korkea puupaalu, jonka huipulle ammuttu nuoli alokkaiden tulisi hakea raskaiden painojen kanssa. Tehtävä vaikuttaa aluksi täysin mahdottomalta, mutta kappaleen käännekohdassa kolmannen säkeistön

¹⁵ ”Team Lintu - Pilvilintu (finnish justin bieber baby parody) (OFFICIAL MUSIC VIDEO)” käyttäjältä TeamLintu. <https://www.youtube.com/watch?v=MuxIE2Mt1mk> (haettu 15.10.2019)

jälkeen, kun Mulanin on käsketty jo lähteä kelvottomana kotiin, tyttö päättää yrittää vielä kerran ja keksiikin kuinka kiivetä paalun huipulle käyttäen painoja hyväkseen, ja näin tekee sen, mihin kukaan ei aluksi uskonut kenenkään leirissä pystyvän. Viimeinen kertosaieistö kuvaakin sitten samoja harjoituksia, joissa kappaleen mittaan on jatkuvasti epäonnistuttu, mutta jotka tässä viimeisessä kertosaieistössä onnistuvat kaikki täydellisesti – erityisesti Mulanilta.

Kappaleen mahtipontinen, inspiroiva esitystapa tukee tätä sanomaa sekä alkuperäisessä versiossa että *Mies ulos sinusta* -versiossa, vaikka kummankin sanoituksista noin puolet onkin pääasiassa alokkaiden haukkumista ja sen murehtimista, ettei tästä mitään tule, eli käytännössä sanoman kontrastointia. Kannustava tunnelma kuitenkin säilyy sanoituksista huolimatta läpi kappaleen.

Neljäs vaihe kehottaa kiinnittämään huomiota alkuperäisversion kieleen, ja siihen, kuinka välittää se eteenpäin käännöksessä. Keskeisiä seikkoja tässä vaiheessa ovat muun muassa mahdollinen murteellisuus tai slangin käyttö, erilaiset retoriset ja prosodiset keinot sekä metaforat, riimit ja runollisuus (Iveland 2017, 43). Musikaalikappaleissa (joihin tämäkin genreltään alun perin kuuluu) on Ivelandin mukaan olennaista huomioida myös laulun kielenkäyttö yhtenä roolihahmoa kuvailevana piirteenä. Tämän *Mies ulos sinusta* tekeekin, tavallaan. Alkuperäinen versio tosin sisältää vähemmän kiroilua, mutta armeijan kouluttajan rooli säilyy kyllä suomalaisten kiro sanojen kanssa.

Toisaalta prosodisten keinojen, kuten äänenpainojen ja -sävyjen osalta Shangin hahmosta välittyy myös hyvin erilainen kuva kuin mitä alkuperäisversiossa; alkuperäinen Shang on ainakin joltain osin asiallisempi sekä äänensävyyn perusteella vähemmän turhautunut koulutettaviinsa kuin *Mies ulos sinusta* -version Shang. Ja kuten aiemmin on jo tullut esille, alkuperäisversion ja elokuvakäännösten Shang laulaa lähes kirjakieltä, toisin kuin *Mies ulos sinusta* -versiossa, joka on suurimmaksi osaksi lähempänä puhekieltä.

Yleisesti ottaen *Mies ulos sinusta* kuitenkin seuraa tätäkin vaihetta, sillä siinä on otettu kyllä huomioon alkuperäistekstin kielenkäyttö, ja osittain seurattu sitä. Joltain osin siitä on kuitenkin poikettu, esimerkiksi juuri kiroilun ja puhekielisyyden kohdalla, mitkä tulkinnasta riippuen voivat olla jälleen joko käännösparodisia piirteitä Disneyn kirjakielimäistä kääntämistä kohtaan tai vain tyypillistä puhdasta meemisuomea.

Viides vaihe sivuaa neljättä siinä, että siinä lähdetään etsimään kohdekielestä alkuperäistä tekstiä vastaavia kielikuvia ja ilmaisuja, tai tarvittaessa luomaan uusia (Iveland 2017, 48). Käännettyjä kielikuvia löytyykin tästä käännöksestä runsaasti, ja siinä missä osa niistä on ymmärrettävissä sekä suomeksi että meemisuomeksi (kuten vaikkapa ”surkein nippu ikinä” käännöksenä ilmaukselle ”the

saddest bunch I ever met”), osan käytetyistä kielikuvista voi ymmärtää vain meemisuomea tuntemalla. Näistä eksplisiittisin esimerkki on kertosakeen alku:

(Englanti)

We must be swift as a coursing river

With all the strength of a great typhoon

(Mies ulos sinusta)

Käyt nopee hakeen ne juoksukaljat

Kaadat mennes kaikki oot kuin tulva

(Suomi)

Kuin joki voima se meissä virtaa

On juuret syvällä niin kuin puun

(Norja)

Her må vi være som ville bølger

I storm som kommer så alt for fort

Meemisuomea tuntemattomalle “käyt nopee hakeen ne juoksukaljat” vaikuttaa yhtä irralliselta lähtötekstistään kuin elokuvasuomennoksen viittaus puun juuriin, mutta kieltä ymmärtävälle ilmaisu on selvä: on oltava ”sairaan nopee”. Säe nimittäin viittaa jo aiemmin mainittuun Vauhtipipo ja vauhtilasit -meemiin (tunnetaan myös nimellä Liekkipipo ja pirikiikarit), ja erityisesti sen yhteen versioon, jossa Haisulille on muokattu samat liekkipipo, aurinkolasit ja kaljapaketti, (Vainikka 2016, 70-71) ja johon on liitetty vanhasta lenkkarimainoksesta toteamus ”Sairaan nopee (ja värikäs)”¹⁶. Näin tämä meemikielinen metafora nopeudesta sopiikin yhtäkkiä erinomaisesti vastaamaan alkuperäisversion vuolaana virtaavan joen nopeutta.

Myös seuraavaan säkeeseen on valittu taifuunin sijasta lähisynonyympi (Low 2017, 80) tulva kuvaamaan voimaa, kenties sen takia, että se voi olla kohdeyleisölle helpommin ymmärrettävissä kuin trooppinen hirmumyrsky. Myös norjannoksessa on valittu joen ja taifuunin sijasta kesyttömät aallot (”ville bølger”) ja myrsky (”storm”), jotka Norjan rannikolla ovat arkipäivää, ja joiden voima ja nopeus ovat näin norjalaiselle kohdeyleisölle tutumpia kuin englanninkielisen version kielikuvat. Kaiken kaikkiaan *Mies ulos sinusta* seuraa tätä viidettä vaihetta siinä missä muutkin käännökset.

Myös **kuudes vaihe** sivuaa viidettä, sillä sen ajatuksena on kääntää laulu omin sanoin (parafraase) mahdollisimman luontevasti kohdekielelle (Iveland 2017, 48). Vaikka vaiheen kaksi kohdalla totesinkin, että kirjaimellista kääntämistä on jätetty lopulliseen tekstiin paljon, niin on siinä kerrottu myös monia asioita omin sanoin. Esimerkiksi ensimmäisen säkeistön kohta ”but you can bet before

¹⁶ ”Sairaan nopee” käyttäjältä Nnnipumppu. <https://www.youtube.com/watch?v=x6BYX4nhTx4> (haettu 16.10.2019)

we're through" on käännetty "mut mä helvetin varma oon", missä alkuperäisen tekstin sisältö on säilytetty, mutta ilmaistu omin sanoin. Samoin on tehty myös kohdassa "and you haven't got a clue", joka on käännetty "ettekä saatana tajua mitään".

Jotkin kohdat on käännetty omin sanoin jopa kekseliäämmin kuin elokuvasuomennoksessa, ja silti säilytetty alkuperäinen sisältö. Vertaan toisen säkeistön säettä, jossa Shang haukkuu alokkaitaan:

(Englanti)

(*Mies ulos sinusta*)

You're a spineless pale pathetic lot

Ootte paskaa silkkaa kengänpohjankuraa

(Suomi)

(Norja)

Teitä surkeempaa oo nähnyt en

Jeg er lei patetisk pysepakk

Näistä käänöksistä elokuvasuomennos on mennyt riman alta ja kääntänyt kohdan samoin sanoin kuin edellisen säkeistön "you're the saddest bunch I ever met" -kohdan. Sen sijaan *Mies ulos sinusta* ja elokuvanorjannos ovat valinneet uudet sanat kuvailemaan surkeita alokkaita, kuten alkuperäisversiossakin on tehty. Norjannos on näistä kahdesta ehkä lähempänä alkuperäistä ('olen kyllästynyt tähän pateettiseen pupuhoususakkiin'; käänös omani), mutta myös *Mies ulos sinusta* välittää saman ajatuksen, vaikkakin hieman omin sanoin.

Vaiheessa seitsemän tarkoituksena olisi verrata lähtötekstiä ja kohdetekstiä toisiinsa merkityksen, laulettavuuden, kielen, riimin ja painotuksen kannalta (Iveland 2017, 50-52), mutta ne ovat niin lähellä Peter Low'n viisiotteluteorian periaatteita, että en lähde tässä käymään niitä uudelleen läpi. Samoin **kahdeksas vaihe** sivuaa siinä määrin jo aiemmin analysoimiani asioita, etten lähde sitä käymään nyt yksityiskohtaisesti läpi. Siinä tulisi kääntää jo tehty käänös takaisin lähtökielelle merkitys edellä piittaamatta siitä, sopiiko se säveleen vai ei, ja verrata näitä käänöksiä toisiinsa ja lähtötekstiin siltä kannalta, kuinka uskollinen kohdekielinen käänös on lähtötekstin musiikille (musikk), sisällölle (innhold) ja tarkoitukselle (funksjon) (Iveland 2017, 53-55). Yleisesti todettakoon, että musiikille *Mies ulos sinusta* pysyy uskollisena, jopa siinä mielessä, että se on laulettu alkuperäisversiosta tehdyn karaokeversion päälle. Sisällölle käänös on myös sinänsä uskollinen, ilmaisee vain jotkin asiat eri tavalla tai osittain niitä parodioiden. Pohjimmainen sanoma kuitenkin säilyy.

Uskollisuudesta laulun tarkoitukselle tosin sanottakoon sen verran enemmän, että Ivelandin (2017, 55) mukaan se on erityisen olennaista juuri musikaalien tai muun musiikkiteatterin kohdalla, joiden

genreen Disneyn piirroselokuvat lauluineen myös kuuluvat. Mikä siis on tämän kappaleen tarkoitus alkuperäisellä paikallaan, ja pysykö *Mies ulos sinusta* uskollisena sille? Alun perin kappaleen tarkoituksena on käsitykseni mukaan viedä elokuvan juonta eteenpäin ja käydä muutamassa minuutissa läpi armeijan koulutus niin, että sinne tulleista kehnoista alokkaista on saatu laulun loppuun mennessä koulutettua kunnon sotilaita, ja päästään kohtaamaan hunnit sotatantereella. Kuten aiemmin jo totesin, kappaleen on tarkoitus olla myös ironinen, sillä muiden alokkaiden joukossa seikkailee päähenkilönä nainen, joka yrittää esittää miestä, ja lopulta kappaleen myötä osoittautuu jopa miehiä paremmaksi monella tapaa.

Mikäli koko elokuva olisi hypoteettisesti käännetty meemisuomeksi, *Mies ulos sinusta* hoitaisi tehtävänsä paikallaan niin kuin pitääkin. Tällaisenaan se on kuitenkin irrotettu alkuperäisestä kontekstistaan ja paikastaan, tosin sillä oletuksella, että yleisö kuitenkin tuntee alkuperäisen kontekstin. Niinpä voidaan sanoa, että *Mies ulos sinusta* pysyy tältä kannalta uskollisena alkuperäisen kappaleen tarkoitukselle, vaikka onkin irrotettu alkuperäisestä asiayhteydestään. Kappaleen feministisen ironian välittyminen tosin ei ole yhtä selvää kuin alkuperäisessä, sillä itse Mulania ja tämän naiseutta ei *Mies ulos sinusta* -versiossa juurikaan näy, vaan sen muistaminen on jätetty yleisön vastuulle.

Yhdeksäs ja kymmenes vaihe koskevat laulukäännöksen kokeilemista käytännössä, puhuttuna, laulettuna ja jos mahdollista, niin myös lopullisen kokoonpanon kanssa, ja näiden kokeilujen pohjalta käännöksen viimeistelyä (Iveland 2017, 56-57). Näitä vaiheita en pysty sinänsä luotettavasti arvioimaan, koska en ole ollut mukana käännösprosessissa itsessään, enkä tiedä millainen kappale on ollut, kun sitä on kokeiltu laulaa, ja kuinka paljon muutoksia siihen on tullut näiden vaiheiden jälkeen. Toki kokeilin myös itse laulaa *Mies ulos sinusta* -versiota ja muita valmiita käännöksiä ja verrata niitä toisiinsa omien musiikillisten kokemuksieni pohjalta, mutta näitäkin laulettavuuteen ja rytmiin liittyviä seikkoja käsittelin jo viisiotteluperiaatteen kohdalla edellisessä luvussa.

Yleisesti koottakoon tähän liittyen vielä uudestaan muutamia huomioita eri käännösten laulettavuudesta; *Mies ulos sinusta* -käännöksen tavumäärä, kuten sanottua, ei täsmää täysin alkuperäisversion tavumäärään, mutta on silti sovitettu alkuperäiseen musiikkiin siten, että laulettavuus säilyy. Elokuvasuomennos on melko helppo laulaa, mutta riittävyyteen, rytmiin ja laulettavuuteen panostamisen vuoksi sen sanoitusten merkitys on kärsinyt. Elokuvanorjannoksessa puolestaan merkitykset on säilytetty paremmin, mutta laulettavuus on joiltain osin kärsinyt, etenkin väliskeessä, vaikka tavumäärä onkin pyritty säilyttämään samana kuin alkuperäisessä.

Käyttämistäni laulukääntämisen teorioista Peter Low'n viisiotteluperiaate sopi tähän analyysiin paremmin kuin Kari Ivelandin kymmenen kääntämisen vaihetta. Siitä huolimatta koen

jälkimmäisestäkin olleen hyötyä analyysini kannalta, ja teorian olevan kyllä sovellettavissa myös valmiiden käännösten analysointiin ainakin suurimmalta osin.

Loppupäätelmät

Olen nyt analysoinut *Mies ulos sinusta* -videota ja tutkinut missä määrin se toisaalta seuraa ja toisaalta parodioi laululyriikan kääntämisen periaatteita. Olen myös käsitellyt hieman parodialyriikkaa ja meemikieltä, erityisesti meemisuomea, selvittääkseni aineistoni suhteutumista niihin kumpaankin. Tutkimukseni tulokset eivät kuitenkaan ole aivan yksiselitteiset.

Hypoteesini, jonka mukaan *Mies ulos sinusta* olisi mahdollisesti meemisuomeksi tehty käännösparodia, vaikuttaisi analyysini perusteella toimivan käytännössä vain puoliksi. Onko kyseessä sittenkin vain meemisuomeksi tehty käännös vai suomeksi tehty käännösparodia, vaiko sitten jotain vielä toistaiseksi määrittämätöntä siitä väliltä?

Piirteet, jotka puoltaisivat aineistoni käännösparodisuutta, ovat lähes tulkoon kaikki tulkittavissa myös vain meemisuomelle ominaisiksi piirteiksi. Sellaiset seikat kuten ylikirjaimellinen kääntäminen (“aika juoksee meitä vastaan”), puhekielisyyskysien suosiminen kirjakielen sijasta (“lähettikö ne mulle tyttärii / kun mä halusin poikii”) ja kiroilu (“mut mä helvetin varma oon”) ovat kaikki piirteitä, jotka ovat hyvin tyypillisiä meemisuomelle, mutta samaan aikaan myös piirteitä, joita erityisesti Disney-elokuvien laululyriikoiden kääntämisessä vältetään. Ne ovat siis samaan aikaan tulkittavissa myös erityisesti Disneyn laulukääntämisen parodiaksi.

Toisaalta *Mies ulos sinusta* ei sovi suoraan oikein mihinkään aiemmin tässä esseessä mainitsemistani parodialyriikan alagenreistä kokonaan, mutta viittaa niistä useampaan sanoituksissaan: esimerkiksi kirjaimellisten, videon tapahtumia kuvailevien käännösten (“sytytä kämppäs palaan se on voimaa”) ja väärinkuultujen parodioiden (“kun se HANS saapuu”) genreihin. Tämä on jälleen tulkintakysymys; nämä viittaukset kun voi tulkita joko suoraan parodisina elementteinä, tai sitten vain yhtenä muotona meemikielelle tyypillisestä intertekstuaalisuudesta, jota kappaleessa esiintyy muutenkin (esim. “helvetin hyviä makkaroita”). Myös näennäisen absurdit käännösvalinnat (kuten “mä en nää mun silmiäni” käännöksenä kohdalle “this guy’s got ‘em scared to death”), jotka toimivatkin tällaisina viittauksina, ovat myös tulkittavissa vain meemikielelle tyypilliseksi tahalliseksi hämmentämiseksi.

Toisaalta, kun asiaa tarkastelee kaiken edellä sanotun valossa, on otettava huomioon myös se, että meemit itsessään ovat yksi aikamme (2010-luvun) tyypillisimpiä parodiamuotoja (Leppiniemi 2016, 2) ja tahallinen hämmentäminen kuuluu myös parodian piirteisiin (Vuori 2014, 15). Niinpä on

perusteltavissa, että *Mies ulos sinusta* voikin olla yhtä aikaa sekä parodiaa että meemikielinen käännös – toisin sanoen se, että *Mies ulos sinusta* olisi meemikielinen käännös, on jo itsessään käännösparodiaa. Paljon riippuu toki aina myös yleisön tulkinnasta, sillä meemikieltä ja -kulttuuria tuntemattomalle tämä video voi vaikuttaa vain siltä, mitä sen otsikossakin lukee (“*retarded* finnish edition”), ja pitää sitä vain kehnona suomikäännöksenä unohtaen kokonaan sen meemikulttuurisen kontekstin, johon se kuuluu, ja näin ohittaen myös sen potentiaalin mahdollisena käännösparodiana.

Lopputulokseni kaikesta nyt onkin, että *Mies ulos sinusta* voi olla yhtä aikaa sekä käännösparodiaa että meemikielinen käännös, riippuen vain siitä, mistä näkökulmasta sitä tarkastelee. Käytännössä jopa niin, että sen meemikielisyys on itsessään yksi sen isoimpia parodian lähteitä, eikä näitä kahta voida täysin erottaa toisistaan. *Mies ulos sinusta* -videon parodisuus kohdistuu ennen kaikkea Disneyn kappaleiden kääntämisen periaatteisiin.

Jatkossa käännösparodian tutkimusta voisi laajentaa, ja selvittää, kuinka paljon sitä oikeastaan on, mitä piirteitä siihen kuuluu ja onko se kuinka olennainen osa parodian genreä ylipäätään. Myös laululyriikan ulkopuolista käännösparodiaa olisi mielenkiintoista tutkia laajemminkin, mikäli sitä on löydettävissä jostakin. Tähän liittyen myös muiden meemikielisten käännösten tutkiminen olisi mielenkiintoista, esimerkiksi LOLcat-kielelle käännetyn Raamatun¹⁷ analysoiminen voisi olla kiinnostava tutkimuskohteena.

Myös meemikielestä yleisesti ja erityisesti meemisuomesta ja internetin kieliopista olisi mielenkiintoista tehdä tutkimusta, sillä internetissä käytettävä kieli hymiöineen ja meemiviittauksineen leviää pikkuhiljaa myös arjessa käytettävään puheeseen ja on osa nykykulttuuria. Meemikielten tutkimus tosin on pääasiassa enemmän kielitieteilijöiden ja kulttuurintutkijoiden kuin kirjallisuustieteilijöiden alaa. Kirjallisuustieteen näkökulmasta hedelmällistä voisivat olla esimerkiksi eri alustoilla eri meemikielillä kerrottujen tarinoiden retoriikan tutkiminen; miten meemikielen kielioppi vaikuttaa nykyajan tarinankerrontaan?

Itse *Mies ulos sinusta* -videoon liittyvää tutkimusta voisi myös laajentaa pohtimalla enemmän esimerkiksi sen nykyisiä käyttöympäristöjä ja tulkinnallisia yhteisöjä, kuten inttikulttuuria ja teekkaribileitä, ja ylipäätään selvittää videon levinneisyyttä ja vastaanottoa vaikkapa jonkinlaisen reseptiotutkimuksen kautta. Myös sukupuolikeskeinen näkökulma tähän videoon voisi olla yksi olennainen tutkimuksen suunta; mihin tästä kappaleesta on jäänyt Mulan, ja millaisen mieskuvan *Mies ulos sinusta* oikeastaan antaa verrattuna alkuperäiseen? Entä millainen on stereotyyppinen

¹⁷ Lolcat Bible Translation Project.

https://web.archive.org/web/20190327161227/http://www.lolcatbible.com/index.php?title=Main_Page (haettu 16.10.2019)

meemisuomalainen mies, jos sellaista on olemassa ylipäättään, ja onko sillä minkään kannalta mitään merkitystä?

Lähteet

Tutkimuskirjallisuus:

Bontrager, Gregory H. 2010. Breaking Free of the Language Barrier in Music. *Translation Journal* 15(3), heinäkuu 2011. <https://translationjournal.net/journal/57lyrics.htm> (4.11.2019).

Börzsei, Linda K. 2013. Makes a Meme Instead: A Concise History of Internet Memes. *New Media Studies Magazine* 7. https://works.bepress.com/linda_borzsei/2/ (4.11.2019).

Castaño Díaz, Carlos Mauricio 2013. Defining and Characterizing the Concept of Internet Meme. *Revista CES Psicología* 6(2), 82-104. <http://www.scielo.org.co/pdf/cesp/v6n2/v6n2a07.pdf> (4.11.2019).

Davison, Patrick 2012. The Language of Internet Memes. Mandiberg, Michael (ed.), *The Social Media Reader*. New York and London: New York University Press, 120-134. <http://veryinteractive.net/content/2-library/46-the-language-of-internet-memes/davison-thelanguageofinternetmemes.pdf> (4.11.2019).

Crystal, David 2004. *Language and the Internet*. Cambridge et al.: Cambridge University Press. http://medicine.kaums.ac.ir/uploadedfiles/files/language_and_%20the_internet.pdf (4.11.2019).

Gawne, Lauren & Jill Vaughan 2012. I can haz language play: The Construction of Language and Identity in LOLspeak. M. Ponsonnet, L. Dao & M. Bowler (eds.), *Proceedings of the 42nd Australian Linguistic Society Conference – 2011*. Editoinut University of Melbourne. https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/9398/5/Gawne_ICanHaz2012.pdf (4.11.2019).

Greszes, Sam 2018. Shitposting Is an Art, if History Is Any Indication. Drawing a Line Between an Internet Pastime and the Dadaist Movement. *Polygon* 17.12.2018. <https://www.polygon.com/2018/12/17/18142124/shitposting-memes-dada-art-history> (15.10.2019).

Iveland, Kari 2017. ...med andre ord. "10 stadier i oversettelse av sangtekst" *Oversettelse av Stevie Wonder og Stephen Sondheim til norsk*. Masteroppgave. Utøving med fordypningsemne. Norges musikkhøgskole. <http://hdl.handle.net/11250/2469135> (4.11.2019).

Knobel, Michele & Colin Lankshear 2006. Online Memes, Affinities, and Cultural Production. Michele Knobel & Colin Lankshear (eds.), *A New Literacies Sampler*. New York: Peter Lang Publishing Inc., 199-228. <http://literacyandtech.pbworks.com/f/Text.pdf> (4.11.2019).

- Leppiniemi, Tiina 2016. *Parodia toimii kuha liioittelee. Meemi parodian tyypillisenä mediamuotona 2010-luvulla*. Mediakulttuurin pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/99178> (4.11.2019).
- Low, Peter Alan 2017. *Translating Song. Lyrics and Texts*. Abingdon: Routledge.
- Marshall, Tessa 2016. How to Speak Doge. *Scientific Scribbles* 22.10.2016. The University of Melbourne. <https://blogs.unimelb.edu.au/sciencecommunication/2016/10/22/how-to-speak-doge/> (16.10.2019)
- McCulloch, Gretchen 2014. A Linguist explains the grammar of Doge. Wow. *The Toast* 6.2.2014. <http://the-toast.net/2014/02/06/linguist-explains-grammar-doge-wow/> (16.10.2019)
- Penttinen, Jari Veli Juhani 2018. *The Naturalness of Singable Finnish Translations of English Songs Performed by Finnish Artists*. Englannin kielen ja kääntämisen pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180788/urn_nbn_fi_uef-20180788.pdf (4.11.2019).
- Peterson, Britt 2014. The Linguistics of LOL. What Internet vernacular reveals about the evolution of language. *The Atlantic* 10/2014. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2014/10/the-linguistics-of-lol/379336/> (16.10.2019)
- Pilke, Nina 2016. 'Kuhan postasin'. Internetmeemi kielipelinä. P. Hirvonen, D. Rellstab & N. Siponkoski (toim.), *Teksti ja tekstuaalisuus, Text och textualitet, Text and Textuality, Text und Textualität*. VAKKI-symposiumi XXXVI 11.–12.2.2016. VAKKI Publications 7. Vaasa: Vaasan yliopisto, 296-308. http://www.vakki.net/publications/2016/VAKKI2016_Pilke.pdf (4.11.2019).
- Salo, Heikki 2006. *Kahlekuningaslaji. Laululyriikan käsikirja*. Helsinki: Like.
- Steinby, Liisa 2013. Kirjallisuus ja kirjallisuudentutkimus. Aino Mäkikalli & Liisa Steinby (toim.), *Johdatus kirjallisuusanalyysiin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 15-50.
- Vainikka, Elisa 2016. Avaimia nettimeemien tulkintaan. Meemit transnationaalina maailmiönä. *Lähikuva* 29(3), 60-77. <https://journal.fi/lahikuva/issue/view/4189> (11.9.2019)
- Vuori, Ilona 2014. *Naurua naurun vuoksi? Yllätys, parodia ja absurdin huumorin keinot unkarilaisen L'art pour l'art -sketsiryhmän sanoituksissa*. Yleisen kirjallisuustieteen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/96001/GRADU-1408626436.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (4.11.2019).

Wessman, Kukka-Maaria 2017. ”Ne ei vaan tajuu.” Internetmeemit, kieli ja ryhmäidentiteetti. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 8(3). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2017/ne-ei-vaan-tajuu-internetmeemit-kieli-ja-ryhmaidentiteetti> (4.11.2019).

Tutkimusaineisto:

Nordtrash. (31.12.2014). “MIES ULOS SINUSTA (Mulan – I’ll Make a Man Out of You retarded finnish edition)”. <https://youtu.be/IEcObiev8z0> (4.11.2019)

Disney (4.6.2016). “Mulan | I’ll Make A Man Out Of You | Disney Sing-Along”. <https://youtu.be/TVcLIfSC4OE> (10.9.2019)

DisneyNonFIN (3.1.2012). “Mulan - I’ll Make a Man Out Of You (Finnish) [HD 1080p]”. <https://youtu.be/gIve0UBXvJ4> (10.9.2019)

LostGirl1 (2.3.2014). “Mulan - I’ll make a man out of you (Norwegian) S&T”. <https://youtu.be/XX2zI9MncCw> (10.9.2019)

Liitteet

1. *Mies ulos sinusta* - käännös:

Mennään alas bisneksiin
Päihittää se HANS
Lähetikö ne mulle tyttärii
Kun mä halusin poikii

Te ootte surkein nippu ikinä
Mut mä helvetin varma oon
Vielä mä susta teen miehen

(PERKELE)

Mieli niinku metsä
Mutta faija sisällän
Kun sä löydät keskuksen
Oot varmasti voittajain

Ootte paskaa silkkaa
kengänpohjankuraa
Ettekä saatana tajua mitään
Jotenkin teistä mä miehet
teeeeeeen

Mä en saa henkeä
Taidan kuolla tänä yönä
Mä oon tyhmä kun en
käynyt salilla
Mä en nää mun silmiäni
Mulla on kimeä ääni
Helvetin hyviä makkaroita

(Be a man!) Käyt nopee
hakeen ne juoksukaljat
(Be a man!) Kaadat menness
kaikki oot kuin tulva
(Be a man!) Sytytä kämppäs
palaan se on voimaa
Sä oot niin salaperäinen
kuin puolikuu

Aika juoksee meitä vastaan
Kun se hans saapuu
Kuule minun käskyni
Niin sä ehkä selviit
Sä et oo puvustettu sotaan
raivoisaan
Pakkaa ylös ja painu vittuun
Miten mä susta teen miehen

(Be a man!) Käyt nopee
hakeen ne juoksukaljat
(Be a man!) Kaadat menness
kaikki oot kuin tulva
(Be a man!) Sytytä kämppäs
palaan se on voimaa
Sä oot niin salaperäinen
kuin puolikuu

(Be a man!) Käyt nopee
hakeen ne juoksukaljat
(Be a man!) Kaadat menness
kaikki oot kuin tulva
(Be a man!) Sytytä kämppäs
palaan se on voimaa
Sä oot niin salaperäinen
kuin puolikuu

Kuva 3 *Mies ulos sinusta* -videon taustakuva.

2. Alkuperäinen

englanninkielinen versio:

Let's get down to business,
to defeat the Huns
Did they send me
daughters, when I asked for
sons?

You're the saddest bunch I
ever met
But you can bet before
we're through
Mister, I'll make a man out
of you

Tranquil as a forest but on
fire within
Once you find your center,
you are sure to win
You're a spineless, pale,
pathetic lot
And you haven't got a clue
Somehow I'll make a man
out of you

I'm never gonna catch my
breath
Say goodbye to those who
knew me
Boy, was I a fool in school
for cutting gym

This guy's got 'em scared to
death
Hope he doesn't see right
through me
Now I really wish that I
knew how to swim

(Be a man)
We must be swift as the
coursing river
(Be a man)
With all the force of a great
typhoon
(Be a man)
With all the strength of a
raging fire
Mysterious as the dark side
of the moon

Time is racing toward us till
the Huns arrive
Heed my every order and
you might survive
You're unsuited for the rage
of war
So pack up, go home, you're
through
How could I make a man
out of you?

Be a man
We must be swift as the

coursing river (Be a man)
We must be swift as the
coursing river
(Be a man)
With all the force of a great
typhoon
(Be a man)
With all the strength of a
raging fire
Mysterious as the dark side
of the moon
(Be a man)
We must be swift as the
coursing river
(Be a man)
With all the force of a great
typhoon
(Be a man)
With all the strength of a
raging fire
Mysterious as the dark side
of the moon

**3. Alkuperäinen
elokuva-suomennos:**

Nyt on aika töihin joka mies kun käy Kutsu koski miestä, sitä vain ei näy Teitä surkeempaa oo nähnyt en, ja tiedän sen on nähty tuo Teistä viel miehen näin minä luon Rauha metsän suuren, voima tuo on kun Keskus vahva taidon, jonka luo on sun Teitä surkeempaa oo nähnyt en, ja tiedän sen on nähty tuo Teistä viel miehen näin minä luon	Ei tämä jäbä henkee saa Olis edes äitin ruokaa Rumba tämän käyrän kyllä nostattaa Tää jätkä on tosissaan Minua hän ei kai huomaa Ehkä vielä joskus uimaan opitaan (Niin kuin mies) kun joki voima se meissä virtaa (Niin kuin mies) on juuret syvällä niin kuin puun (Niin kuin mies) kun joki voima se meissä virtaa (Niin kuin mies) on juuret syvällä niin kuin puun (Niin kuin mies) On tuli sisällä vailla vertaa Me liikumme yössä hiljaa niin kuin kuu (Niin kuin mies) Aika kohta loppuu sanat nää mä jaan Toiset teistä sortuu, jäädä pois ne saa Sovi taistoon et laisinkaan	Silmistäin sä pois jo mee susta lain miestä en minä tee (Niin kuin mies) kun joki voima se meissä virtaa (Niin kuin mies) on juuret syvällä niin kuin puun (Niin kuin mies) On tuli sisällä vailla vertaa Me liikumme yössä hiljaa niin kuin kuu (Niin kuin mies) kun joki voima se meissä virtaa (Niin kuin mies) on juuret syvällä niin kuin puun (Niin kuin mies) On tuli sisällä vailla vertaa Me liikumme yössä hiljaa niin kuin kuu
--	---	---

4. Alkuperäinen

elokuvanorjannos:

Vi skal verge landet, med
vårt sverd ved lend

De har sendt meg døtre,
mens jeg ba om menn

Dere er de verste jeg har
møtt

Men er jeg nødt, så lover
jeg

Jeg skal gjøre et mannfolk
av deg

Rolig når du skyter

Men med ild i sinn

Søk ditt eget senter

Mann deg opp og vinn

Jeg er lei patetisk pysepakk

Og jeg burde takket nei

Men jeg skal gjøre
mannfolk av deg

Nå har jeg ikke pust igjen

Bena har begynt å darre

Jeg var dum som alltid
skulket gymnastikk

Han skremmer 'em snart i
form

Håper at han lar seg narre

Svømming burde passet
godt til min fysikk

(Vær en mann)

Her må vi være som ville
bølger

(Vær en mann)

I storm som kommer så alt
for fort

(Vær en mann)

Men til vi gnistrer som
ildebranner

Usynlige som når månen
snur seg bort

Tiden løper fra oss

Til vi må stå klar

Adlyd mine ordre

For vår kamp blir hard

Men uskikkethet for krigens
gru

Vil si stopp, gå hjem, jeg er
lei

Det blir aldri et mannfolk
av deg

(Vær en mann)

Her må vi være som ville
bølger

(Vær en mann)

I storm som kommer så alt
for fort

(Vær en mann)

Men til vi gnistrer som
ildebranner

Usynlige som når månen
snur seg bort

(Vær en mann)

Her må vi være som ville
bølger

(Vær en mann)

I storm som kommer så alt
for fort

(Vær en mann)

Men til vi gnistrer som
ildebranner

Usynlige som når månen
snur seg bort